

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 3. An, & quomodo Filius sit imago.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Verbum, quia procedit per viam intellectu-
ctus; hoc enim ipse improbat: sed alia de
causa, quam suo loco resitauimus.

10.
Soluuntur
rationes
contrariae

Objicit tertio Vassq. disp. 141. cap. 3. n.
14. Verbum namq. sua denotare realem
emanationem ab aliquo, cuius est verbum
iuxta Basil. homil. 16. in illa verba, *In prin-*
cipio erat Verbum, Athanas. in epist. de sen-
tentia Dionysij contra Arianos, propè finem,
& Anselm. in Monolog. cap. 31. & sequen-
tibus. Ergo non potest dici essentialiter:
quia nihil essentialiter existit in Deo per rea-
lem emanationem. Addit Cuniga disp. 9.
dub. 2. num. 3. Verbum esse, quo quis lo-
quitur alicui. Loqui autem alicui, est il-
lum reddere cognoscentem verbo. Ad hoc
autem necesse est vt producat verbum. Si-
cut vt aliquem reddat album albedine, ne-
cesse est producat albedinem; alioqui non
diceretur reddere cognoscentem verbo à se
improducto: sicut neque album, albedine à
se improducta. Solus ergo Pater reddit
alium cognoscentem, videlicet filium, in-
tellectione, non quidem vt improducta,
essentiali & comuni omnium personarum:
sed vt filio communicata, & notionali, ac
propria filij: quo pacto est verbum produ-
ctum.

Ad primum Respondeo non esse de ratio-
ne verbi intellectualis seu mentalis, gene-
raliter sumpti, vt realiter producat, sed
sufficere, quòd sit vitalis & actualis expressio
obiecti: siue realiter emanet ab intellectu,
siue tantum metaphysicè & virtualiter, per
aequivalentiam ad intellectum creatum, &
actum ab ipso realiter productum. Basil.
autem loco citato in obiectione loquitur de
Verbo personali comparato cum nostro,
quod fatemur realiter emanare ab intelle-
ctu: & cum eius emanatione comparat pro-
ductionem verbi diuini notionaliter sumpti.
Sic enim habet: *Cur Verbum? Filius supponit,*
vt quod ex mente procedit, ostendatur. Et paulò
post: *Cor nostrum veluti fons est quidam. Ver-*
bum verò emissum, veluti rivus ex fonte pro-
fluens. Eodemque modo Athanas. loco ci-
tato comparat Verbum personale, id est,
Filium, cum verbo & sermone humano. Sic
enim ait: *Verbum promanationem mentis nomi-*
nari conuenit. Idemque, vt quasi de homine lo-
quamur, ex corde per os effunditur. Diuersa-
que iam inde mens ea est, que ita per linguam
proficit, ab ea ratione siue verbo quod in corde est.
Idem denique est sensus Anselmi cap. illo
31. & sequentibus.

Ad secundum Respondeo primò, maiorem
propositionem non esse veram vniuersali-
ter, eo sensu quem intendit Adversarius: quia
non est de ratione verbi vt quis per il-
lud actu loquatur alteri, quàm sibi metip-
si: sed ad summum sufficit quòd per illud alijs
etiam loqui possit si velit. Deus autem
verbo suo essentiali sibi metip- si loquitur, &
per illud potest loqui creaturis intellectu-
alibus. Quin etiam per illud loquitur actu
Filio & Spiritui sancto, quando illis com-

municat essentiam prout est verbum & ex-
pressio rerum omnium, reddique ipsos for-
maliter cognoscentes verbo eodem essen-
tiali, quo ipse est formaliter intelligens. Se-
cundò ad minorem Respondeo negatiuè. Lo-
quitur enim alteri, qui verbum suum men-
tale illi manifestat: siue realiter, verbum il-
lud producat, siue non. Et quidem realis
productio verbi: si non sit aliunde necessa-
ria, est planè impertinens ad manifestatio-
nem & communicationem conceptum. Ad
confirmationem Minoris dico, vt quis ali-
quem reddat album albedine, sufficere albe-
dinem illi applicare. Neque enim minùs
reddit album, quòd applicetur & inhaereat,
siue producat, siue non. Sic albedo Eu-
charistica què dealbaret subiectum in quod
tantummodò transferretur, ac si re ipsa pro-
duceretur. Suppono autem, quòd alibi
probabo, non modò in anima rationali, sed
& in formis materialibus, alia actione illas
fieri, etiam tunc cum sunt ex subiecto, &
alia vniri: posseque absolute fieri, & non
vniri. Ac vice versa posse vniri, & non si-
mul fieri. Quicquid verò sentendum sit
de formis accidentalibus, de quibus multi
negant id quod supponimus; certum est
animam rationalem non minùs reddere cor-
pus animatum, quando illi tantum vnitur,
vt fit in resurrectione. Atque tunc quando
simul producit & infunditur, vt fit in na-
turali generatione hominis.

Vide tom.
a. disp. 54
sect. 1.

SECTIO III.

An, & quomodo Filius sit imago?

Nota primò, ex D. Thom. q. 35. art. 1.
Imaginem esse similitudinem alicuius
ab ipso procedente, in aliquo modo. Ita vt ad
rationem imaginis duo requiruntur. Primò,
similitudo, quæ, (inquit D. Thom.) vel est
in specie, id est, in natura specificata; vel in
figno speciei, id est, in aliquo specialiter
representatiuo natura specificata: sicut se
habet imago picta respectu prototypi. Sec-
cundò, requiritur processio imaginis a eo
cuius dicitur imago. Cuius processionis
defectu Pater non est imago Filij, sed con-
trà Filius est imago Patris. Neque pictura
est imago obiecti quo velut exemplari non
est vsus pictor, licet alioqui pictura sit illi
obiecto similis. Ac denique inter homi-
nes, licet duo sint inter se simillimi, si ta-
men vnus ab altero non procedit, non dicitur
illius imago. Duo ergo ista ad imagi-
nem necessaria sunt, similitudo & proces-
sio.

13.
Imago
quid sit, &
quæ ad il-
lum requi-
rantur

Nota secundò, ad rationem imaginis non
esse necessarium vt processio sit per physi-
cam effectiorem, siue vt sit, quod dicitur
imago, procedat effectiue ab eo, cuius di-
citur imago. Nam imagines artificiales
non procedunt effectiue ex eo cuius sunt

14.
Quæ pro-
cessio re-
quiratur
ad ratio-
nem ima-
ginis.

imagines, sed tanquam ex prototypo. Neque conceptus postri, qui tamen dicuntur obiectorum imagines intentionales, & expressiones vitales, sunt ab ipsis effectivè; sed ut aliter concurrentibus, & determinatibus per se, vel per speciem sui, ad productionem cognitionis nostræ. Omnino tamen ad rationem imaginis aliqua realis processio, siue effectiva, siue alia, necessaria est.

Similitudo est præcipuum in imagine.

Imago triplex: naturalis, artificialis, & intentionalis.

15. Identitas in essentia non obest rationi imaginis.

Cum autem duo sint de ratione imaginis, processio & representatio; præcipuum à quo denominatur imago, est illa representatio. Quatenus scilicet id quod ab alio productum est, valet ad illud representandum & exprimendum per similitudinem aliquam. Dividitur autem imago generaliter sumpta in naturalem, artificialem, & intentionalem. Naturalem, ut Filij ad Patrem; artificialem, ut domus ad exemplar intentionalem, ut cognitionis vel speciei ad obiectum à quo aliquo modo concurrente producitur.

16. Nota tertio, contra Durand. in 1. dist. 28. rationi imaginis non obesse, si aliquid secundum essentiam sit idem cum eo, cuius dicitur imago: sed sufficere si sit aliquid distinctum, procedens ab eo simile in natura, aut in figura naturæ: sicut homo est similis homini in natura; & imago picta est similis prototypo in figura externa, quæ est signum naturæ. Identitas enim essentia non minus valet, quam pura similitudo sine identitate, ad hoc ut Pater & Filius divinus realiter distincti dicantur similes, licet essentiam eandem habeant; utque propter illam similitudinem, cum processione & distinctione unus ab alio, Filius dicatur esse imago Patris. Qua de re plura inferimus num. 18.

17. Filius Deus est imago Patris naturalis, & intentionalis.

His prænotatis, Dico primo Filium seu Verbum divinum duobus modis esse Patris imaginem. Primo, naturalem, quatenus ab ipso procedit realiter in similitudinem naturæ divinæ. Secundo, intentionaliter quatenus vi sue productionis procedit à patre ut Verbum & notitia, sicque procedit ut exprimens intentionaliter Patrem. Atque ita imago est, non tantum quatenus est eisdem substantiæ cum illo, sed etiam quatenus est notitia, producta eiusdem Patris. Et hic secundus modus imaginis in divinis est Verbi singulariter proprius: non autem primus. Nam ratione naturalis similitudinis, & substantialitatis cum processione & distinctione personarum, Spiritus sanctus est vera imago naturalis Patris, & Filij, ut disputatione sequenti sect. 6. ostendetur.

17.

imaginem Deitatis, aut creaturam, aut sui ipsius, vel etiam Spiritus sancti de actu realis productionis & emanationis ab ipsis. Neque enim Filius produci à Deitate, ut pote indistincta, quæ nec generat, nec generatur, ut ait Lactantius cap. Damnamus: neque etiam ab alijs enumeratis, quæ licet sint obiecta cognitionis, cuius fecunditate producitur Filius, ita ut Filius ex eorum omnium notitia producat: non tamen ita ut illa obiecta realiter villo modo concurrant, siue activè siue aliter, ad productionem talis notitiæ: quippe realiter improdicta, & carentis principio, intrinseco & extrinseco. In quo differt cognitio divina à nostra, quæ obiecto realiter aliquo modo concurrente producitur, ideoque obiecti imago dici potest: secus autem divina, de qua etiam non est intelligendum illud axiomatum sumptum ex D. August. 9. de Trinit. cap. ultimo. Ex obiecto & potentia paritur notitia.

Dices in Scripturis Filium appellari imaginem Dei invisibilem 1. Tim. 2. & figuram substantiæ Patris Hebr. 1. Ergo est imago etiam Dei ipsius in quantum Deus est, & substantia siue essentia divinæ.

Respondeo, priori loco per Deum intelligi specialiter Patrem. In posteriori, per figuram, Græce *χαρακτηρις*, significari quoddam Pater Filium generans, suam substantiam ipsi quasi impresserit, unde ipse sit expressa & quasi sculpta imago, sigillum, & similitudo, ex qua exemplar, id est, Deum Patrem, agnoscamus & intueamur: sicut ex imagine in cera expressa, agnoscamus sigillum à quo impressa fuit. Addo, substantiam seu essentiam divinam esse in Patre formalè rationem terminandi relationem imaginis: quamvis Paternitas sit etiam ratio necessaria, ut Pater possit esse terminus illius relationis, ratione distinctionis & productionis realis, iuxta ea quæ de ratione imaginis supra notata sunt. Neque obest quod essentia sit eadem numero in Patre & Filio, quasi idcirco similes dici non possint. Nam ad similitudinem duo tantum requiruntur: nempe distinctio realis duorum, & convenientia eorundem in aliqua forma aut quasi forma, siue eadem numero, siue diversa. Neque enim duo parietes albi minus similes essent, si albedo eadem numero in illis esset; ac si diversa. Quia non minus convenienter in albedine: & esse similes in albedine, non est habere albedinem similem, sed est vtrumque habere albedinem, & in eo convenire quod sint albi, siue per eandem albedinem, siue per numero diversas.